

Osavuositarkastus 2/2025 ja vuoden 2025 talousarvion muuttaminen
6167/00.01.03.00/2025

Aluehallitus 27.08.2025 § 202

Lisätiedot
Talousjohtaja Ismo Rouvinen
ismo.rouvinen@siunsote.fi
Puh. 013 330 4506

Päätösehdotus
Hyvinvointialuejohtaja Leivonen Kirsi:

Aluehallitus esittää, että aluevaltuusto hyväksyy OVK 2/2025 :n, ja siinä esitetyt toimialueiden operatiivisten mittarien ja tuloslaskelmien muutokset.

Päätös
Esittelijä täydensi päätösehdotustaan seuraavasti: Lisäksi aluehallitus esittää aluevaltuustolle, että se merkitsee Laadun ja omavalvonnan raportti 2025 Q1-Q2 :n tiedokseen.

Aluehallitus hyväksyi esittelijän täydennetyn päätösehdotuksen. Hallitus valtuutti virkajohdon tekemään osavuositarkastukseen tekniset korjaukset keskustelussa esiin tulleisiin huomioihin.

Selostus
Pohjois-Karjalan hyvinvointialueella on valmisteltu tammi-kesäkuun tietojen perusteella 2. osavuositarkastus kuluvalta vuodelta. Toiminnan ja talouden toteutumista ja strategisia mittareita seurataan kuukausittain johtoryhmässä ja toimialueiden johtotiimeissä. Toimialuejohtajat raportoivat sopeuttamistoimenpiteiden toteutumisesta hyvinvointialuejohtajalle ja edelleen aluehallitukselle. Taloudesta ja sitovien tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan osavuositarkastuksilla aluevaltuustolle, -hallitukselle ja tarkastuslautakunnalle. Osavuositarkastuksiin on sisällytetty arvio toiminnan uudistamiseen keskittyvien strategisten hankkeiden etenemisestä.

Osavuositarkastus laaditaan kolme kertaa vuodessa; tammi-maaliskuun, tammi-kesäkuun ja tammi-syyskuun tiedoilla. Neljäs eli viimeinen raportti on tilinpäätös, joka kattaa koko vuoden seurannan.

Hyvinvointialueiden lakisääteinen tehtävä on järjestää alueensa asukkaille tarvetta vastaavat, riittävät sosiaali-, terveys- ja pelastuspalvelut. Tämän lisäksi laki hyvinvointialueiden rahoituksesta edellyttää, että hyvinvointialueiden on saatava talous tasapainoon ja taseeseen kertyneet alijäämät katettua vuoden 2026 loppuun mennessä. Mikäli hyvinvointialue ei suoriudu näistä lakisääteisistä velvoitteistaan, voi ministeriö käynnistää arviointimenettelyn, jonka yhteydessä selvitetään aina hyvinvointialueliitoksen mahdollisuus.

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen vuoden 2025 talousarvio on laadittu 20 milj. euroa ylijäämäiseksi. Talousarvio sisältää 30 milj. euron talouden sopeuttamishojelman, jonka henkilöstövaikutukset käsiteltiin kuusi viikkoa kestäneissä yhteistoimintaneuvotteluissa alkuvuoden aikana. Aluehallitus hyväksyi neuvottelutuloksen 25.2.2025 kokouksessaan. Kuluvalle vuodelle ja koko taloussuunnittelukaudelle 2026–2028 ulottuva strateginen uudistusohjelma sisältää talouden sopeuttamishojelman lisäksi neljä toiminnan uudistamiseen keskittyvää strategista hanketta:

- Asiakas- ja potilastietojärjestelmä -projekti
- Lasten, nuorten ja perheiden (LaNuPe) palveluintegraatio -projekti
- Kotoa kotiin -projekti
- Ostopalvelujen strateginen ohjaus -projekti

Kesäkuun lopun talousennuste on 5 milj. euroa ylijäämäinen, mikä tarkoittaa, että talousennusteen arvioidaan olevan 15 milj. euroa talousarviota huonompi. Toimialueilla on otettu käyttöön vakimuotoinen toimintatapa talousennusteen, sopeuttamistoimenpiteiden ja operatiivisten mittareiden kuukausittaiseen seurantaan ja raportointiin. Pysyvien säästöjen aikaansaaminen on haasteellista tilanteessa, jossa kaikilla toimialueilla on vaikeuksia turvata palvelujen järjestäminen lakisääteisissä määrärajoissa.

Hyvinvointialueen strategiset mittarit on johdettu strategisen uudistusohjelman viidestä menestystekijästä. Strategiset mittarit ovat aluehallitukseen ja -valtuustoon nähden sitovia. Lisäksi kukin toimialue on määritellyt omaa johtamistaan tukevat operatiiviset mittarit, jotka ovat hyvinvointialuejohtajaan nähden sitovia.

1) Tavoitteenamme on, että toimintamme on asiakaslähtöistä ja laadukasta. Asiakaskokemusta mitataan NPS-suosittelemisindeksin avulla kaikilla palvelutuotannon toimialueilla. Organisaatiotasoisesti tavoitetasoksi on asetettu, että $NPS \geq 75$. Asiakaskokemuksen koko organisaation tunnusluku kesäkuussa oli 72,4, mikä on ensimmäistä kertaa kuluvan vuoden aikana alle tavoitetason.

2) Tavoitteenamme on järjestää asukkaillemme heidän tarvitsemansa palvelut oikea-aikaisesti ja lakisääteisissä ajoissa. Palvelujen saatavuutta arvioidaan ”liikennevalomallin” avulla: punainen < 90 %, keltainen 90–95 % ja vihreä 95–100 % palveluista toteutuu lakisääteisessä ajassa. Tätä mittaria on mahdollista tarkastella kuukausittain. Hyvinvointialueetasolla toimialueiden mittareiden keskiarvo oli kesäkuun lopussa 84,8 %, joka on tavoitteen alapuolella. Tavoitteen saavuttaminen vaatii saatavuuden parantamista varsinkin ikääntyneiden palveluissa. Tunnusluku on huonontunut 1,9 prosenttiyksikköä edelliskuukauteen verrattuna.

3) Tavoitteenamme on, että hyvinvointialueella on riittävä, osaava ja hyvinvoiva henkilöstö. Tavoittelemme henkilöstön lähtövaihtuvuuden pienentämistä vuoden 2024 tasosta. Vuoden 2025 tavoitteena on, että henkilöstön lähtövaihtuvuus on enintään 6 %. Tätä mittaria on mahdollista tarkastella kuukausittain. Kesäkuun lopussa lähtövaihtuvuus oli 4,8 %, joten mittari on tavoitteessa. Tunnusluku on alentunut 0,3 prosenttiyksikköä edelliskuukaudesta.

4) Tavoitteenamme on, että toimintamme on taloudellisesti kestäväällä pohjalla. Hyvinvointialueen rahoitusmallissa vuosikate on tunnusluku, jonka perusteella tulevien vuosien lainanottovaltuudet määritellään. Vuoden 2025 tavoitteena on, että vuosikate on vähintään 37,2 milj. euroa. Hyvinvointialueetasolla tavoitteen toteutumista seurataan tilikauden tulosenusteen perusteella kuukausittain. Kesäkuun taloustietojen perusteella vuosikate olisi asettumassa noin 22,0 milj. euron tasolle, joten taloustavoite ei olisi toteutumassa. Tunnusluku on heikentynyt 0,2 milj. euroa edelliskuukaudesta.

5) Tavoitteenamme on, että olemme luotettava organisaatio asiakkaillemme ja työntekijöillemme. Työntekijäkokemusta mitataan eNPS-suosittelevuindeksin avulla. Ensimmäistä kertaa toteutettavan mittauksen tavoitearvoksi on asetettu luku 20, joka määräytyy hyvinvointialueiden aikaisempien tuloksien perusteella. Tätä mittaria on mahdollista tarkastella kvartaaleittain. Kesäkuussa toteutettiin toinen työntekijäkokemuksen mittaus, jonka perusteella kesäkuussa 2025 koko organisaation eNPS-suosittelevuindeksiksi muodostui 8. Toisen mittauksen perusteella tulos ei ole tavoitteen mukainen, tunnusluku on kuitenkin parantunut selkeästi ensimmäisen mittauksen tilanteesta.

Talousarvion laatimisen lähtökohtana oli Valtiovarainministeriön 23.9.2024 julkaisema laskelma, jonka mukaan Pohjois-Karjalan laskennallinen rahoitus olisi vuonna 2025 noin 898,2 milj. euroa. Siirtymätasaus kuitenkin pienentää laskennallista rahoitusta noin 61,4 milj. euroa, jolloin vuoden 2025 yleiskatteelliseksi rahoitukseksi muodostui noin 836,8 milj. euroa

Alkuperäisessä talousarviossa hyvinvointialueen toimintatuottojen yhteismäärä on 137,4 milj. euroa ja toimintakulujen yhteismäärä 934,1 milj. euroa. Näin ollen toimintakatteeksi muodostui -796,6 milj. euroa, joka katetaan valtion 836,8 milj. euron rahoituksella. Tämän saavuttamiseksi Pohjois-Karjalan hyvinvointialueella on löydettävä keinot noin 30 milj. euron säästöjen saavuttamiseksi vuonna 2025, joten vuoden 2025 talousarvio sisälsi vastaavan kokaisen talouden sopeuttamistarpeen, jonka toteuttamiseksi aluehallitus käynnisti 18.12.2024 koko henkilöstöä koskevat yhteistoimintaneuvottelut. Muutettu talousarvio sisältää yhteistoimintaneuvotteluissa sovittujen 30 milj. euron toimenpiteiden kohdistamisen toimialueille neuvottelutuloksen mukaisesti.

Vuoden 2025 talousarvion toteutumiseen liittyy taloudellisia riskejä. Valtiorahoituksessa hyvinvointialueindeksi kasvoi vuodesta 2024 lopulta 3,0 %, mikä oli huomattavasti vähemmän kuin kulukehitys Pohjois-Karjalan hyvinvointialueella on ollut. Lisäksi hyvinvointialueindeksin korotus ei kohdistu täysimääräisesti hyvinvointialueille vaan sen toteutumiseen vaikuttavat myös rahoitusmallin muut tekijät. Palvelustrategian toimeenpanoa on valmisteltu vuoden 2024 loppupuolella ja sen runkona toimii kahdeksan alueellista sote-palvelujen järjestämissuunnitelmaa. Talouden tasapainottamisen kannalta välttämättömät rakenteelliset ja toiminnalliset uudistukset on saatava toteutukseen, muuten talousarvion toteutumiseen liittyvät riskit ovat vaarassa realisoitua. Lisäksi henkilöstön riittävyys ja saatavuus ovat riski talousarvion toteutumiselle myös siitä

näkökulmasta, että talousarviossa tavoitellaan omaa toimintaa kalliimpien ostopalvelujen käytön vähentämistä vahvistamalla omaa palvelutuotantoa eli lisäämällä organisaation veto- ja pitovoimaa henkilöstön riittävyyden turvaamiseksi.

Hyvinvointialue ei saanut uutta lainanottovaltuutusta vuodelle 2025. Investointeja toteutetaan vuonna 2025 uusien vuoden 2025 investointien osalta kassavaroin ja vuosien 2023 ja 2024 investointisuunnitelmien hyväksytyjä kohteita vuosien 2023 ja 2024 lainanottovaltuuksilla. Talousarvio- ja toteumatietoihin sisältyy edellä mainitut vuodet 2023–2025.

Investointien toteuma tammi-kesäkuussa on 25,9 % (8,8 milj. euroa). Rakennusinvestoinneista on toteutunut 29,2 % (5,6 milj. euroa). Laite- ja kalustoinvestointien toteuma on 43,5 % (2,8 milj. euroa). ICT-investointien toteuma on 7,9 % ja asiakas- ja potilastietojärjestelmähankkeen toteuma laajakantoisissa investoinneissa on 3,6 % (0,3 milj. euroa).

Vuoden 2025 talousarvion osalta toteutettava strateginen uudistusohjelma sisältää merkittävimmät strategiset uudistushankkeet toiminnan ja palvelujen uudistamiseksi sekä 30 milj. euron talouden sopeuttamisohjelman toteuttamisen.

Strategisista uudistushankkeista Kotoa kotiin- projekti etenee tällä hetkellä suunnitelmien mukaisesti. APTJ-projektissa ei ole voitu edetä suunnitelmien mukaisesti, koska hankinnasta on tehty valitus markkinaoikeuteen. Ostopalvelu-projekti sekä LaNuPe-projekti etenevät pääosin suunnitelmien mukaisesti, yksittäisissä osa-alueissa ja kustannussäästöjen saavuttamisessa on jonkin verran haasteita projektin toteuttamisen osalta.

Talouden sopeuttamisohjelman osalta tässä vaiheessa toimialueiden vastuuhenkilöiden arvioiden mukaan 30 milj. euron kokonaistavoite olisi toteutumassa. Haasteita toteutuksessa arvioidaan olevan n. 3 milj. euron osalta, minkä ei kuitenkaan vielä oleteta vaikuttavan kokonaistavoitteeseen, koska lisätoimenpiteitä on löydetty korvaamaan mahdolliset haasteet. Toimialueet ovat sitoutuneet talouden sopeuttamistavoitteen täysimääräiseen toteuttamiseen.

Osavuositarkastuksen yhteydessä talousarvioon esitettävät muutokset koskevat perhe- ja sosiaalipalvelujen, ikääntyneiden palvelujen sekä terveys- ja sairaanhoitopalvelujen tuloslaskelmia sekä perhe- ja sosiaalipalvelujen ja ympäristöterveydenhuollon operatiivisia mittareita.

Aluevaltuuston hyväksymän TA25-kirjan mukaan hyvinvointialueen tuloslaskelman vuosikatteen muutoksista päättää aluevaltuusto. Hyvinvointialueen tuloslaskelman toimintakateen muutoksista päättää aluehallitus. Hyvinvointialueen toimintakate ja vuosikate eivät muutu käsillä olevassa 2. osavuositarkastuksessa.